

Ieteikumi datu nesēja apskatei pirms ekspertīzes noteikšanas

VTEB un VP Kriminālistikas pārvalde iesaka **veikt datu nesēju apskati pirms ekspertīzes** veikšanas. Apskate ar eksperta piedalīšanos ļauj ātrāk un efektīvāk veikt izmeklēšanu kriminālprocesā un sūtīt uz ekspertīzi tikai tos objektus, kuru izpētei ir nepieciešamas tiesu eksperta speciālās zināšanas.

Apskates mērķis – ātri, bez padziļinātās izpētes un izdzēstās informācijas atjaunošanas apskatīt datu nesēja saturu, lai konstatētu, vai tajā esošā informācija ir attiecināma uz lietā izmeklējamiem faktiem

1. Pirms lēmuma par ekspertīzi veikšanu pieņemšanas procesa virzītājs veic datu nesēja apskati saskaņā ar Kriminālprocesa likuma (turpmāk – KPL) 142., 144., 159.-161. un 326. pantā noteikto kārtību, gadījumos, kad noziedzīga nodarījuma pēdas un izmeklēšanai svarīgā informācija (turpmāk tekstā – informācija) atrodas digitālajos informācijas nesējos (turpmāk tekstā – datu nesējs).
2. Procesā virzītājs, pamatojoties uz rakstisku pieprasījumu par datu nesēja apskates izdarīšanu, pieaicinot ekspertu, iesniedz tiesu ekspertīžu iestādē datu nesēju vai to saturošo datorsistēmu.
3. Ja ir apskatāmi vairāki datu nesēji, par katru datu nesēju procesā virzītājs sagatavo atsevišķu pieprasījumu. Vienas apskates ietvaros tiek apskatīta viena datorsistēma vai viens datu nesējs. Gadījumā, ja ir nepieciešams izveidot un izsniegt datu nesēja spoguļkopiju, procesā virzītājs to norāda pieprasījumā un pievieno atbilstošās ietilpības datu nesēju.
4. Tiesu ekspertīžu iestādē saņemtos materiālus iestādes vadītājs nodod izpildei atbilstošam tiesu ekspertam, tiesu eksperta palīgam vai tiesu eksperta kandidātam (turpmāk – eksperts) apskates organizēšanai.
5. Pēc apskates objekta saņemšanas, eksperts saskaņo ar procesā virzītāju apskates veikšanas uzsākšanas dienu.
6. Apskati veic, izmantojot tam speciāli paredzētas tiesu ekspertīžu iestādes darba stacijas, iekārtas un datorprogrammas, atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un instrukcijām, metodiskajiem norādījumiem vai procedūru aprakstiem.
7. Procesā virzītājs apskates protokolā norāda:
 - 7.1. KPL 326.panta 1.daļā noteikto informāciju;
 - 7.2. informāciju par datu nesējiem, datu nesēju iesaiņojumu, apzīmojuma aprakstu, drošības pasākumu līdzekļiem pirms un pēc apskates, izmantotajiem tehniskajiem līdzekļiem un to parametriem - darba staciju, datorprogrammām, iekārtām u.c.;
8. Ja apskati nav iespējams pabeigt vienas darba dienas laikā, protokolā norāda darbības pārtraukuma laiku.
9. Uzsākot apskati, eksperts sagatavo datu nesēju saskaņā ar tiesu ekspertīžu iestādes iekšējo instrukciju/procedūru un atbilstoši procesā virzītāja uzdevumiem.
10. Lai nodrošinātu datu veseluma saglabāšanu neizmainītā stāvoklī, datu nesēju nepakļauj rakstīšanas režīmam. Apskates veikšanai eksperts izmanto pretierakstīšanas ierīces (ierakstaizsardzības iekārtas), pretierakstīšanas datorprogrammas vai izveido datu nesēja spoguļkopiju. Darbības, kas var izmainīt datu nesēja veseluma stāvokli, eksperts saskaņo ar procesā virzītāju.

11. Gadījumā, ja iesniegtais datu nesējs nav derīgs apskates veikšanai, eksperts par to informē procesa virzītāju, kurš to fiksē apskates protokolā.
12. Apskates laikā procesa virzītājs, piedaloties ekspertam un izmantojot apskatei paredzēto datorprogrammu, patstāvīgi veic datu nesēja esošās informācijas apskati (informācijas meklēšanu).
13. Eksperts nodrošina datu veseluma saglabāšanu neizmainītā stāvoklī, kā arī specializēto programmatūru lietošanu uzdevumu veikšanai, piemēram, e-pasta sarakstes vai tīrzēšanas sarakstes atjaunošanai.
14. Procesu virzītājs apskates protokolā fiksē datu nesējā konstatēto informāciju.
15. Eksperts apskates laikā konstatēto informāciju un/vai ar datorprogrammas palīdzību izveidoto atskaiti/pārskatu par informācijas meklēšanu ieraksta CD/DVD diskā vai procesa virzītāja iesniegtajā datu nesējā, ko saskaņā ar KPL 326.panta 2.daļu procesa virzītājs pievieno apskates protokolam.
16. Pēc apskates pabeigšanas eksperts:
 - 16.1. iepazīstas ar apskates protokolu, paraksta to;
 - 16.2. nodod procesa virzītājam glabāšanā datu nesēju un no tā izveidoto spoguļkopiju, ja tās glabāšanai ir iesniegts datu nesējs.
17. Ja pēc apskates veikšanas procesa virzītājs pieņem lēmumu par informācijas tehnoloģiju ekspertīzes noteikšanu, viņš lēmumam pievieno arī iepriekš veiktās apskates protokola kopiju.